

KAPellen en KRUISEN

nummer 37

december 2007

GODFRIED EGELIE 1929 - 2007

In Memoriam Godfried Egelie

Op zaterdag, 3 november is oud-voorzitter van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg, Godfried Egelie op 78-jarige leeftijd in Nijmegen overleden. Bij zijn uitvaart vanuit de kapel van het klooster Sint-Jozef was een ruime afvaardiging uit onze provincie aanwezig. De Limburgers hadden een zakje zand uit hun eigen woonplaats meegebracht, zodat Egelie symbolisch in Limburgse grond is begraven.

Godfried Egelie is in 1926 in Maastricht geboren. Na zijn middelbare schooltijd trad hij in bij de Priesters van het Heilig Hart. In 1958 werd hij priester gewijd, waarna hij catecheseleraar aan het klein seminarie in Bergen op Zoom werd. Er werd hem gevraagd biologie te gaan studeren, en hij koos landschapsgeschiedenis als hoofdvak. Hij werd na zijn afstuderen in 1969 wetenschappelijk medewerker aan de universiteit van Utrecht.

Egelie wilde graag promoveren op een studie over wind- en watermolens in het landschap, maar er was geen promotor te vinden. Zijn inspanningen leidden wel tot een publicatie in 1974: *Molens in het Weerter Land*. In dezelfde tijd bleek ook zijn meer dan gewone belangstelling voor de wegkruisen en veldkapellen in Limburg. Egelie ging lezingen verzorgen door de hele provincie, waarbij hij als een ware ambassadeur veel toehoorders iets van zijn enthousiasme overdroeg. Hij werd een graag geziene gast van Eijsden tot Mook. In 1980 verscheen het boek *Wegkruisen in Limburg*. Enkele jaren later, in 1983, volgde in Amsterdam zijn promotie met *Gietijzeren kruisen in Limburg*.

Zijn eerste stelling luidde: Een benadering van wegkruisen, die voorbijgaat aan hun betekenis voor het godsdienstige leven, gaat voorbij aan de belangrijkste functie van het wegkruis als plaats waar voor de gelovige het leven-in-Christus samenkomt met het leven-in-de-Kerk.

(Vervolg op pagina 2)

Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Swalmerstraat 100
Postbus 470
6040 AL Roermond

Telefoon
(0475)386 781

E-mail
skkl@bisdom-roermond.nl

Website
www.kruisenenkapellenlimburg.nl

Bank
57.62.20.159
(IBAN: NL58 ABNA 05762 20 159)

Doel

De stichting, verbonden met het Bisdom Roermond, is als overkoepelende organisatie sinds 1954 actief betrokken bij de zorg voor kruisen en kapellen in Limburg.

Doelstelling is het adviseren en stimuleren van lokale groeperingen en particulieren.

De stichting adviseert op het gebied van restauratie en onderhoud, alsmede bij het oprichten van kruisen en kapellen.

Kapellen en Kruisen is een uitgave van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Redactie

B.H.H. Brader (eindredactie)
W.J.H. Oehlen

Donateurs
minimaal € 25,- per jaar

Abonnementen
€ 10,- per jaar

ISSN 1875-1644

provincie limburg

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

BISDOM

ROERMOND

Godfried Carolus Maria Egelie scj

Geboren te Maastricht op 27 oktober 1929
Geprofest te Asten op 8 september 1953
Priester gewijd te Nijmegen op 20 juli 1958
Overleden te Nijmegen op 3 november 2007

*'t Kruis langs de paden
ver in de akkers
diep in het koren
troostend geplant,
waar zich ten viersprong de
wegen vereenen
rijst het vertrouwlijk
wijdend het land.*

(Marie Koenen, 1922)

(Vervolg op pagina 1)

Egelie was toen al vijf jaar lid van het bestuur van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg. In 1992 werd hij voorzitter, wat hij tien jaar zou blijven. Bij zijn aftreden werd hij voor zijn grote verdiensten voor de stichting en voor het kleine religieuze erfgoed in het bijzonder benoemd tot erevoorzitter. Een jaar later, in 2003, trad Godfried Egelie wegens gezondheidsproblemen terug uit het bestuur.

Na 1983 zijn er nog veel korte en langere bijdragen van zijn hand verschenen, zoals *Doorkruist Krijtland uit 1996*. Zijn laatste boek paste heel goed bij zijn congregatiekeuze: *Beeld van het Heilig Hart in Limburg* (2004), waarin een beschrijving staat van alle 104 monumentale heilig-hartbeelden in de openbare ruimte van de provincie. Het werk is verschenen bij gelegenheid van zijn 75e verjaardag. Na zijn afscheid schonk hij een aanzienlijk deel van zijn bibliotheek en de uitgebreide verzameling dia's aan de stichting.

Godfried Egelie stond, behalve om zijn gedrevenheid voor de wegkruisen en veldkapellen, ook bekend om de nauwgezetheid, waarmee hij zijn lezingen en vergaderingen voorbereidde. Zorgvuldig overdacht hij vooraf het programma om zo weinig mogelijk aan het toeval over te laten. Zijn oprechtheid en integriteit waren dan ook boven alle twijfel verheven.

De godfather van de Limburgse veldkruisen en wegkapellen is niet meer onder ons, maar Godfried Egelie zou zichzelf niet zijn geweest, als hij niet met een vooruitziende blik een laatste boodschap aan ons zou hebben geschreven. Hij blééf nauwgezet. Zijn brief is afgedrukt op de pagina hiernaast.

Koos Swinkels
Voorzitter Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Het Kruis op de Viersprong

In 1998 werd ik gevraagd de tekst te schrijven voor een video over de monumentjes van vroomheid te Horst. Tijdens het voorbereidend veldwerk kwam ik ook uit bij het kruis, op de foto. Het maakte diepe indruk op mij. Meteen herinnerde ik mij wat Marie Koenen in 1922 schreef over het wegkruis in ons Limburgse land.

*'t Kruis langs de paden / ver in de akkers
diep in het koren / troostend geplant,
waar zich ten viersprong / de wegen vereenen
rijst het vertrouwelijk / wijgend het land.*

Wat onze Limburgse schrijfster en dichteres hier zegt, is heel opvallend. Voor ons gevoel immers gaan op een kruising de wegen uiteen. Maar zij ziet de viersprong als de plek waar wegen samenkomen. Ik herken dat. Waar ik nu sta, komen ook vier wegen samen.

De eerste weg ging ik met mijn lieve ouders. Zij leerden mij kijken met de ogen van het geloof. Daarnaast brachten Vader en Moeder mij belangstelling bij voor historie en liefde voor de natuur, het Limburgse landschap.

De tweede weg ligt in het verlengde daarvan. Het is de weg van de wetenschappelijke vorming. Na filosofie en theologie, volgde biologie aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Als wetenschappelijk medewerker van het Bichistorisch Instituut concentreerde ik mij op mens - milieu relaties. Belangrijk was vooral de visie daarop vanuit het Christendom. Daarnaast vroeg ik mij af wat het landschap zegt over de mensen die er wonen of gewoond hebben.

De derde weg, die ik gegaan ben, is die van het religieuze leven. Twee jaar na de middelbare school sloot ik mij aan bij de Congregatie van de Priesters van het H. Hart van Jezus. Het was tegelijk de weg van gevarieerd pastoraal werk.

Op den duur kwam ik uit op de vierde weg waarlangs onze 'monumentjes van vroomheid' stonden. Wat bezielde gelovige mensen om wegkruisen op te richten in ons Limburgse landschap. Om talloze kleine en grotere kapellen te bouwen. Om beelden van het H. Hart en van heiligen te plaatsen, in wat de 'openbare ruimte' heet. Sinds eind jaren zeventig was ik bestuurslid van onze Stichting. Later mocht ik, gedurende tien jaar, ook als voorzitter daar het mijne aan bijdragen. Het is de periode van veel en veelzijdige contacten met gelijkgezinden in Limburg en over de grens.

Ik kreeg de mogelijkheid te promoveren op een historisch onderzoek naar de gietijzeren wegkruisen in Limburg. Richtte mij sindsdien op de H. Hartmonumenten. Wat is hun religieuze en sociale betekenis? De resultaten van dit laatste onderzoek verschenen in boekvorm bij mijn vijftienvestigste verjaardag.

Waar zich ten viersprong deze wegen vereenen, herinner ik mij het wegkruis te Horst. Een bijzonder wegkruis. Immers, komt je weg uit bij twee van die naast elkaar geplaatste eikenhouten balken, dan verhinderen ze je te zien wat voor je ligt. Daarom heeft de kunstenaar er een kruisvormige ruimte in uitgespaard. Sta er een moment bij stil. Kijk naar de stervende Jezus van Nazaret in het centrum. Dan komt ook het land erachter in beeld. Dankzij het wegkruis op de voorgrond, ontstaat er diepte. Zo mocht ik dat in eigen leven ervaren. Want, terwijl ik op weg was naar de toekomst, bood het verhaal van deze Jezus mij perspectief. Die ervaring wens ik ieder toe die straks, tot haar of zijn verdriet, moet vaststellen dat ik ginds over de horizon uit het zicht ben verdwenen.

Dr. Godfried C. M. Egeltje scj

In deze serie doen plaatselijke stichtingen, werkgroepen enz. uit de doeken, hoe zij georganiseerd zijn en hoe ze het klaarspelen om hun kruisen en kapellen te behouden.

Wegkruisen in Simpelveld en Bocholtz

In 1987 werd Heemkundevereniging “De Bongard” Simpelveld - Bocholtz opgericht. Bij een van de eerste algemene ledenvergaderingen werd een aantal werkgroepen of secties samengesteld. Eén van deze secties is onze “Sectie Wegkruisen”. Een kenmerk van deze “secties” is dat ze vrij autonoom opereren. Dat wil zeggen, dat ze zelf het beleid bepalen binnen hun werkgebied, maar wel verantwoording afleggen en financieel afhankelijk zijn van het verenigingsbestuur.

Leden van de sectie bij het nieuwe kruis.
Vlnr. de heren Martin Peukens, Guus Herbergs,
Frans van Can (de maker van het kruis)
en Hub Eussen.

Bij de eerste bijeenkomst van de sectie in 1988 was een achttal leden aanwezig en werd een sectieleider gekozen, die zijn taak nog steeds uitoefent. In de twintig jaar die de sectie nu bestaat is het ledental constant gebleven. Wel zijn enkele leden overleden, maar dat verlies is gecompenseerd met enkele jongere leden, zodat het totaal aantal constant is gebleven.

Inmiddels zijn de meesten wel twintig jaar ouder geworden en de leeftijden variëren nu van 40+ tot 80+. Gelukkig beschikken we over enkele goede “klussers” want dat is wel belangrijk in deze tak van sport.

66 wegkruisen

Onze sectie houdt een wakend oog op totaal 66 wegkruisen, waarvan 38 in de woonkern Simpelveld en 28 in de woonkern Bocholtz. Overigens telt onze gemeente nog een achttal kapellen, die beheerd en onderhouden worden door stichtingen, buurten of particulieren, en waar wij dus geen enkele bemoeienis mee hebben. Onze eerste actie bestond uit een

inventarisatie naar aantal en staat van onderhoud. De onderhoudsstaat was in sommige gevallen bedroevend, maar over het algemeen toch redelijk. Onze eerste klus was het vervangen van een zeer oud grenskruis, dat door vandalen totaal vernield was. Dat was het begin van een reeks van acht restauraties en elf vernieuwingen. Alle nieuwe kruisen hebben wij nagenoeg onderhoudsvrij gemaakt door ze te laten verzinken en poedercoaten, een bewerking die vrij kostbaar is. Maar zo'n bewerking verdient zich zelf terug. Overigens moeten we wel opmerken, dat wij zowel op financieel als ook op materieel gebied grote steun van de Gemeente Simpelveld hebben. Vooral de medewerkers van de buitendienst zijn wij erg dankbaar.

Wegkruisenwandeling

In 1995 zijn wij gestart met een nieuwe activiteit: een meditatieve wegkruisenwandeling op de avond van Goede Vrijdag langs veertien wegkruisen, beurtelings in een van beide woonkernen. Bij ieder kruis wordt de wandelaar dan een thema aangereikt ter overdenking op de weg naar het volgende kruis. Door de aard van de thema's is de wandeling geschikt voor alle gezindten en iedere belangstellende. De eerste keer was er een enorme belangstelling, die na een jaar of twee afnam naar een vrij constant aantal van tussen de zestig en tachtig deelnemers.

Er bestaat een zichtbaar groeiende belangstelling voor onze wegkruisen die zich uit in de mate van betrokkenheid van buurt of vrijwilliger bij het onderhoud of door het plaatsen van een bloemetje of

kaarsje bij een kruis.

Historisch wegkruis

Onze activiteiten werden in september bekroond met de terugplaatsing in de kom van Simpelveld van een historisch wegkruis uit het einde van de negentiende begin van de twintigste eeuw, dat in de jaren zestig verdwenen was. Dank zij een aantal oude foto's hebben wij het kruis kunnen reconstrueren en nagenoeg op zijn oorspronkelijke plek kunnen terugplaatsen.

Op 1 september 2007 werd het kruis feestelijk ingezegend en door de Heemkundevereniging in het kader van haar twintigjarig bestaan geschonken aan de Simpelveldse gemeenschap.

Pastoor Frissen zegent het wegkruis in.
Linksonder voorzitter a.i. van de
Heemkundevereniging M. Klinkers,
uiterst rechts burgemeester H. Bogman.

Ondanks het feit dat ons groepje steeds ouder en kleiner wordt, blijven we door aan de weg te timmeren proberen de jongere garde te activeren deel te nemen aan onze activiteiten.

P.H.J. Janssen
Sectieleider

Centenkapel Ulestraten 150 Jaar

Wie ook maar een beetje in Ulestraten bekend is, die weet de 'Centenkapel' wel te liggen. Wat meer officieel is zij bekend als de 'Kapel aan de Groenstraat'. Op wandelingen richting Waterval, of zo maar even, om voor een bijzondere intentie te bidden, komt men bij deze kleine kapel.

Wel vraagt men zich af wat de letters " P H " betekenen, die boven in de kleine gevel van de kapel staan. Deze hangen samen met de geschiedenis van de kapel.

Pluymaekers

Volgens overlevering werd de kapel gebouwd in 1857. Dit gebeurde zeer waarschijnlijk door Jan Lambert Pluymaekers ter nagedachtenis aan zijn overleden broer Hendrik Pluymaekers, die op 29 augustus 1856 overleed. Verder is over hem bekend, is dat hij geboren is te Meerssen op 28 april 1811 als zoon van Pieter Pluymaekers uit Meerssen en Maria Catherina Jaspar uit Waterval. Hij was gemeenteontvanger van Ulestraten en woonde de laatste jaren op Genzon. De kapel staat bekend als een plek waar men troost kan vinden. Vroeger hield men er novenen voor een zieke (9 dagen biddend naar de kapel) of bad daar om gespaard te blijven van het oorlogsgeweld, wat dan ook wonderbaarlijk gelukt is.

Gène Eggen

De kapel had vroeger een zinken dak, maar dat werd in de loop der jaren vervangen door dakpannen. Alhoewel de kapel geen speciale eigenaar heeft, hebben zich in de loop der jaren telkens mensen bereid gevonden om voor het onderhoud te zorgen of hieraan hun steentje bij te dragen. Zo voorzag de kunstenaar Gène Eggen de kapel van een ijzeren crucifix en versierde tevens de bovenkant met een afbeelding van de wonderbaarlijke visvangst. In de laatste jaren is de kapel van binnen en buiten geheel gerenoveerd.

Tekst op bidprentje Centenkapel

Brand

Onze kapel heeft woelige tijden meegemaakt: Op 19 juli 1996 en 7 september 2000 is de kapel in brand gestoken. Beide keren was de kapel met benzine overgoten en aangestoken. Gelukkig is het bij deze baldadigheden gebleven. Sinds enkele jaren brandt er in de kapel dag en nacht een vlam uit zekere dankbaarheid. De kosten van de lampenolie worden grotendeels vergoed door de offergave van de mensen die de kapel een warm hart toedragen.

Monument

De kapel is een beschermd monument. Maar vooral is zij een plek, die in onze jachtige tijd uitnodigt om even stil te staan en zich in gebed tot God te wenden. "Heer, red ons!", staat binnen in geschreven. Het is de roep van de leerlingen tijdens de storm op het meer, toen zij in hun angst en nood Jezus wakker maakten en om hulp riepen. Hebben wij niet ook nu Jezus' hulp nodig in zo veel noden van onze tijd: bij ziektes, crisismomenten in een huwelijk, als we ons zorgen maken om onze kinderen en jongeren of als we het zelf niet meer zien zitten in ons leven?

"Heer, red ons!" Zo kunnen ook wij ons nu met ons indringend gebed tot de Heer wenden. Onze 'Centenkapel' nodigt daartoe uit.

M.A.J. Otto, pastoor

Uit dankbaarheid voor alle verkregen gunsten en om ook nu om Gods bescherming te vragen is bij gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de kapel op zondag 2 september een bidtocht naar de kapel gehouden.

Heer Jezus Christus,

Toen de leerlingen bij de storm op het meer U om hulp riepen, hebt U hen bemoedigd, hun geloof versterkt en uitkomst in hun nood gebracht.

Daarom roepen ook wij nu vol vertrouwen tot U: "Heer, red ons!"

Als wij zien dat het geloof verdwijnt en kwaad en zonde toenemen - Heer, red ons!

Als wij ons zorgen maken over onze gezinnen en kinderen - Heer, red ons!

Als een huwelijk uit elkaar dreigt te vallen - Heer, red ons!

Als wij in ziekte en leed niet meer verder weten - Heer, red ons!

Als wij ons zwak en ontmoedigd voelen of U in ons leven uit het oog verliezen - Heer, red ons!

Want U bent ook nu bij ons in het 'scheepje' van de Kerk en wilt verhoren wie op U vertrouwt. Gij, die leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Onze Vader

Wees Gegroet

Onze Lieve Vrouw van Heimwee en Verlangen in Geijsteren

Traliekooi

Harm Rutten maakte voor het heiligenhuisje een klein Mariabeeld. Het beeldje is in een traliekooi geplaatst. Maria knielt langs een weg die verdwijnt achter een gouden horizon. Een van haar handen rust op haar hart, de andere op haar zij. De uitstraling is devoot, terwijl de kunstenaar juist heel expressieve en emotionele beelden maakt. Deze bewuste keuze werd gemaakt omdat vanuit dit neutrale beeld de voorbijganger zelf zijn voorstelling zal kunnen maken.

Wel en niet katholiek

Rutten ziet de heilige Moeder Gods als de Maagd van heimwee en verlangen, twee sterke gevoelens die voor hem het besef van geloof vertegenwoordigen. Hij voelt zich, zoals zovelen, wel en niet katholiek. Die gedachte kwam hij dan ook regelmatig tegen, toen hij gedurende de bouw met voorbijgangers een praatje aanknoopte.

Omdat deze geslaagde uiting van moderne kunst en volksdevotie op een plek staat, waar veel wandelaars en fietsers voorbij komen, werden tien jaar later twee hardstenen banken geplaatst door het bestuur van de kunstmanifestatie. Die banken zijn geregeld bezet door passanten, en ook de dorpsbewoners dragen het kapelletje een warm hart toe. Daarvan getuigen de verse bloemen en het zorgvuldige onderhoud.

Het zit daar wel goed met Maria van Heimwee en Verlangen.

Koos Swinkels

In Geijsteren, gemeente Meerlo-Wanssum, staat langs de Wilbertsweg, vlak bij de schutterswei van het Willbrordusgilde, sinds 1994 een hoogst merkwaardig kapelletje met een bijzonder Mariabeeld.

Ter gelegenheid van de tweejaarlijkse kunstmanifestatie in het dorp vatte de uit Geijsteren afkomstige Amsterdamse kunstenaar Harm Rutten het plan op om een eigentijds kapelletje bij zijn geboortedorp te bouwen.

Eigenzinning

Hoewel hij weinig met de manifestatie op had, wilde hij toch wat doen voor het dorp en daarom bedacht hij met zijn vader het plan. Eigenlijk was dat meer voor de grap dan wat anders, maar de dorpsraad nam het voorstel serieus. Er waren voor- en tegenstanders, maar het project kreeg groen licht. Baron de Weichs de Wenne schonk de nodige grond, en met zijn vader groef hij de funderingsleuven. De dorpsaannemer stak een helpende hand toe en veertien dagen later stond het eigenzinnige bedehuisje er. Het wit afgewerkte kapelletje is 3.30 m hoog en 1.65 m breed. Binnenin is een mozaïekvloer van 1 m².

Inzegening gevelkruis Merkelbeek

In 1920 kocht een in Merkelbeek gevestigde notaris een in 1907 gebouwd statig pand op de hoek van de Steenweg en de Belenstraat. Vijf jaar later kreeg hij behoefte aan meer kantoorruimte en liet er een vleugel aanbouwen. Deze aanbouw kende alleen een begane grond en was vanuit het woonhuis bereikbaar. De gevel van de aanbouw kende uiteraard wel de nodige ramen maar had ook een zogeheten blind venster. Naar het waarom kan nog steeds worden geraden.

Het kruis kon voor de beoogde ruimte gemaakt zijn, het past precies, er hoefde geen millimeter van af. Het kruis is uitermate sierlijk en van een type dat ik niet eerder in onze omgeving ben tegengekomen.

Inzegening

Enige tijd na de plaatsing werd deze nieuwe aanwinst gespot door een van de leden van de werkgroep Zuid-Limburg van onze Stichting. Daarop werd contact gezocht met de bewoners om het verhaal over het hoe en waarom te weten te komen. Zij zijn blij met het kruis en vinden het prachtig.

Op onze vraag of het kruis was ingezegend kwam een duidelijk nee. Daar hadden ze niet aan gedacht. Maar ze zagen wel in dat een zegening toch wel iets had. Zij vonden pastoor Adema bereid om dat te komen doen. Dus stonden zaterdag 13 oktober, een goed jaar na de plaatsing, de nodige buurtbewoners op de stoep om deze steeds zeldzamer wordende gebeurtenis mee te maken.

Onze Heer werkte mee door het geheel te laten plaats vinden onder een stralende zon. En na afloop mochten alle aanwezigen zich de ouderwetse gastvrijheid laten ondergaan met koffie en vlaai. Het enthousiasme voor deze bijzondere gebeurtenis komt goed tot uiting in de fotocollage die de dochter van de bewoners voor haar ouders heeft gemaakt.

Ed. van Gelder

Pas verschenen

- Lees én wandeltip -

Langs velden en wegen, monumenten van devotie in Gemert-Bakel.

Gemert-Bakel; een groene gemeente in het zuidoosten van Brabant; grenzend aan het Noord-Limburgse Venray, dat bekend staat om zijn grote aantal (goed onderhouden) kruisen en kapellen. Volksdevotie houdt niet bij toevallige gemeente- of provinciegrenzen op. Het is dan ook niet vreemd dat ook het Brabantse Gemert-Bakel rijk is aan een schat aan religieuze landschapsmonumentjes.

Sinds 2006 zijn al die juweeltjes toegankelijk in kaart gebracht in het handzame boekje 'Langs velden en wegen, monumenten van devotie in Gemert-Bakel'; een rijk geïllustreerde wandel- en fietsgids langs alle plaatselijke religieuze monumentjes in de openbare ruimte, variërend van kruisen tot kapelletjes en van heiligenbeelden tot calvariebergen én met een heldere uitleg over de vele 'keskes' van Gemert-Bakel. Voor wie het nog niet mocht weten: de term 'keskes' staat voor nis- en kastkapelletjes, die langs de openbare weg of aan gevels zijn aangebracht, als een collectieve, niet aan een enkele persoon gebonden uiting van devotie.

Langs velden en wegen, monumenten van devotie in Gemert-Bakel - Ton Thelen en Wil van Lierop, 108 pagina's, stijve kaft, geïllustreerd met kleurenfoto's. Het boek bevat 2 uitneembare wandelkaarten. Een uitgave van de heemkundekring 'De Kommanderij Gemert' in samenwerking met heemkundekring 'Bakel-Milheeze en VV Heerlyck Gemert-Bakel. Copyright: stichting Laurentius Torrentinus, p/a Wijst 185, 5422 BV Gemert. ISBN-10: 90-73621-27-5. ISBN-13: 978-90-73621-27-5.

Wiel Oehlen

Kapellen en kruisen in Vlaams-Brabant en Nederlands Limburg weer zichtbaar maken

Op 30 oktober jl. begaven de voorzitter en de secretaris van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg zich naar het Belgische Diest om daar op het Begijnhof het Startmoment van het Project Kruisen en Kapellen mee te maken.

Ook in België komt men steeds meer tot het besef, dat kruisen en kapellen kleine, maar beeldbepalende elementen in het landschap zijn.

Europa financiert in dat verband het Interregproject IIIA "Verborgen Monumenten: Kruisen en Kapellen", waarin Vlaams-Brabant en Nederlands Limburg samenwerken.

Onze eigen Limburgse Monumentenwacht, met wie de Stichting Kruisen en Kapellen nauw samenwerkt, heeft de projectleiding in handen.

Er worden voorstellen ontwikkeld om deze kleine monumenten beter te kunnen beheren, in stand te houden en zelfs te vermarkten.

Een nog te ontwikkelen grensoverschrijdend monitoringsysteem dient de basis te vormen voor inventarisering en instandhouding van dit waardevolle erfgoed.

Na afloop van de bijeenkomst te Diest werd het project symbolisch gestart met de inventarisatie van de Kapel van OL Vrouw van de Zeven Weeën.

In het kader van het project bezochten op 4 oktober jl. twee vertegenwoordigers van Vlaams Brabant, Lieve Nackaerts (Intergemeentelijk Overleg Arrondissement Leuven) en Karel Dendooven (Contact Erfgoedverenigingen), het kantoor van de stichting aan de Swalmerstraat in Roermond, waar zij zich op de hoogte stelden van doel en werkwijze van deze organisatie.

De start van het project met de opname van de kapel van OL Vrouw van de Zeven Weeën.

Inzegening veldkruis in Sevenum

Onder grote belangstelling en met droog weer heeft pastoor Lauvenberg op zondag 9 september j.l. het veldkruis aan de Grubbenvorsterweg bij de familie Verstegen ingezegend. De voorzitter van de Stichting Kruisen en Kapellen Sevenum heette iedereen van harte welkom en vertelde over de geschiedenis van het kruis het volgende.

Het houten gedachteniskruis werd in de eerste wereldoorlog 1914/1918 door de drie broers Baeten opgericht achter boerderij Janssen aan de Venloseweg 38. Ze hadden de moerassige grond ontgonnen en wilden met de oprichting van het kruis Gods zegen afsmeaken voor de veldgewassen.

Pubben

Vanwege hun bijnaam Pubben, werd het kruis ook wel het Pubbenkruis genoemd. Bij de ruilverkaveling omstreeks 1970 was het kruis vervallen en het corpus verdwenen. In die tijd is ook de Venloseweg aangelegd.

In augustus 1971 is op die - officieel nog niet in gebruik genomen weg - het

4 ½ jaar oude zoontje van de familie Verstegen aangereden. Nadat het kind na veel operaties weer was hersteld, wilde de familie uit dankbaarheid het verdwenen kruis herplaatsen langs de Venloseweg. Het kruishout werd gemaakt door de timmerman Frits Janssen en het corpus door Thei Pubben uit Kronenberg. Het kruis werd in

1983 geplaatst en daarna in juni van dat jaar door pastoor Berden ingezegend. Als gevolg van de ruilverkaveling is het echter enkele keren verplaatst en in verval geraakt. Wel is het corpus bewaard gebleven.

Nieuw kruishout

In 2003 is weer een nieuw kruishout gemaakt; dit keer door de zoon van Frits Janssen. Ook is een kleine luifel met de tekst "De mens wikt, maar God beschikt" aangebracht.

De familie Verstegen, met kinderen, kleinkinderen en verdere familieleden waren bij de inzegening aanwezig. Ook de buurt was goed vertegenwoordigd. Na het historisch overzicht zegende de pastoor het veldkruis in en legden de kleinkinderen er bloemen bij. De plechtigheid werd afgesloten met het toepasselijk lied "ut kepelke", gezongen door mevrouw Marjan Snel.

Tot slot sprak mevrouw Verstegen een dankwoord uit en nodigde de aanwezigen uit voor een kop koffie met vlaai.

Tiny Sturms

Limburgs mooisten (3)

Het 'Nutter Kruuts'

Foto en tekst: Jan Jansen (Nuth)

Wandelend door het buitengebied van de gemeente Nuth kom je bijna vanzelfsprekend in het gehucht Grijzegrubben terecht. Als je dit tot aan het eind doorloopt en aldaar de (holle) Hauwnasweg inslaat, kom je uit bij het – bijna driehonderd jaar oude – 'Nutter Kruuts', gelegen op het Plateau van Nuth.

Ik ken dit kruis al meer dan zestig jaar en het heeft altijd een bijzondere aantrekkingskracht op mij uitgeoefend. De Gekruisigde staat op het mooiste plekje en tevens het hoogste punt van Nuth: circa 118,50 meter gelegen boven N.A.P. Het uitzicht is hier adembenemend mooi. Zuid-Limburg ligt als het ware aan de voeten van

Onze Lieve Heer.

De boom buigt zijn stam als een beschermende arm over het prachtige vormgegeven kruis heen. De bank die er staat nodigt de voorbijganger uit om even te gaan zitten en te genieten van de rust en het schitterende panorama dat hem hier wordt geboden. In een winterwereld is het 'Nutter Kruuts' een baken in het landschap en waan je je weer driehonderd jaar terug in de tijd.

Uit het boek 'De Heerlijkheid Nuth' van de hand van de gerenommeerde archeoloog en pastoor Jos Habets valt af te leiden dat dit monumentje in het jaar 1708 werd opgericht (tijdens het pastoraat van pastoor Leyen (1697 - 1722)).

Het 'Nutter Kruuts' behoort met recht bij Limburgs mooiste.

Gevonden voorwerpen

Een paar weken geleden ging ik naar mijn zwager, die in een dorp in het zuiden woont. Hij komt me dan altijd op het station van het kleine provinciestadje afhalen en dan is het nog een klein half uurtje rijden. Zelf woon ik in Rotterdam en ik vind het altijd weer een charmant avontuur om naar dat idyllisch dorp te gaan waar hij met zijn vrouw woont.

Ik was de trein nog maar net uit, of ik besepte, dat ik mijn jas in mijn coupé had laten hangen.

Mijn zwager, die me op het perron opwachtte, zei, dat we misschien in de restauratie terecht konden. Verder is er op zo'n station tegenwoordig geen mens van de spoorwegen meer te bekennen.

De dame van de restauratie meldde, dat het station sedert enige tijd geen eigen telefoonverbinding meer had, maar ze was wel zo vriendelijk om met haar mobiele telefoon het station Venlo te bellen, het eindpunt van mijn trein.

In Venlo beloofde een gediensstige medewerker de trein onmiddellijk na aankomst te controleren. Ik zei nog, dat ik vooraan in de trein gezeten had, in een eerste klas coupé.

We verlieten het station en onderweg werd ik gebeld, dat men in Venlo de jas helaas niet gevonden had.

Nou ja, die jas was ik dus kwijt. Er zijn ergere dingen in het leven, maar toch, het zat me niet lekker.

Een paar dagen later moest ik weer naar huis en mijn zwager zou me weer naar het station brengen.

Je moet, had hij gezegd, aan de Heilige Antonius vragen, of die de jas niet boven water wil brengen. Nu ben ik van huis uit hervormd en kijk altijd wat vreemd aan tegen die gebruiken uit het zuiden.

"Heilige Antonius, beste vriend, zorg, dat ik mijn jas weer vind.", dat moet je zeggen, aldus mijn zwager.

Ik zei de formule een paar keer op, maar hij zei, dat gaat zo maar niet. Je moet Antonius natuurlijk ook wat beloven. Oh, zei ik, werkt dat zo?

Kijk, zei hij, toen hij me weer naar het station bracht, daar is het kapelletje van de Heilige Antonius, daar moet je een euro in de offerblok doen. Hij stopte de auto, sprong er uit en deed er een euro in. Nu maar afwachten wat er van komt.

Er kwam verder niets van en ik had er ook niets meer van verwacht, toen maandagmorgen de telefoon ging. Het was Venlo met de mededeling, dat de jas terecht was en dat ik hem op het station kon afhalen.

Ik was er even stil van. Die Antonius toch, en dat voor één euro.

Ik moet die euro trouwens wel nog aan mijn zwager terugbetalen.

Els Sliepen en de Kruiskapel van de Kapellerbaan

Els Sliepen (71) is een echte Kapelse. Vroeger woonde ze in Roermond aan de Kapellerlaan, nu net achter de kapel in een flat, die op de laan uitkijkt.

De laan ontleent zijn naam aan een kapel met het formaat van een kerk: de Kapel in 't Zand.

Maar op de Kapellerlaan staat nog een kapel, een kruiskapel, bescheidener van afmeting, maar met een geschiedenis, die zich kan meten met haar grotere soortgenoot.

Medjugorje

In 1988 ging Els Sliepen op bedevaart naar Onze Lieve Vrouw van Medjugorje in Bosnië-Herzegovina. Het heiligdom maakte diepe indruk op haar en zij kwam terug met een groot verlangen om de Kruiskapel te gaan verzorgen. Een goed jaar later deed zich een mogelijkheid voor. De familie Janssen, die jarenlang de kapel had verzorgd, ging verhuizen en Els nam haar kans waar.

Sedert 1990 verzorgt zij nu de kapel, gaat er dagelijks op de fiets heen - in de fietsentas twee fessen water - en verzorgt de bloemen en planten.

Haar man, Piet Sliepen was koster in de Munsterkerk en Els hielp daar ook wel, als het zo uitkwam. Hij overlijdt na een korte ziekte in 2004. Els wilde toen ophouden met het verzorgen van het kapelletje. Het werd haar allemaal teveel. Nu is ze blij, dat ze toch is doorgaan.

Ernst Casimir

De kapel is gesticht, omdat op 2 juni 1632 tijdens de Tachtigjarige Oorlog bij het Beleg van Roermond Ernst Casimir van Nassau-Dietz op de plaats, waar nu de kapel staat, of tenminste daar in de buurt, is gesneuveld. Ernst Casimir was een neef van Frederik Hendrik.

Hij sneuvelde niet tevergeefs, omdat op 3 september van dat jaar Majoor Carpentier, de commandeur van Roermond, zich overgeeft.

De kapel staat op de kruising met de Prins Bernhardstraat ofwel de Halfwegsteeg, zoals deze straat in de volksmond wordt genoemd. Dat punt markeerde vroeger de samenkomst van een aantal In- en uitvalswegen richting oosten en zuiden.

Bouwkundig onderhoud

Over de onderhoudstoestand van het gebouwtje is Els niet erg tevreden. De kapel en het altaar zijn van mergelsteen gebouwd en dat maakt de zaak erg vochtig. De kapel is aan de binnenzijde geschilderd, maar volgens Els mag je mergel niet beschilderen.

Toch heeft het aan onderhoud de laatste twintig jaar niet ontbroken.

In 1988 is de onderhoudstoestand van de kapel zeer slecht. Architect Zollner krijgt opdracht een inspectie uit te voeren. Hij schat de kosten van een opknabbeurt op fl. 10.000. Met steun van de plaatselijke Rotary wordt de kapel vervolgens door leden van de Put Kapel in 't Zand gerestaureerd. De kapel is in 2003/2004 door twee vrijwilligers - Maan Jeurissen en Paul Metzmakers - weer helemaal opgeknapt.

Kasboekje

Els Sliepen was gewend om van de financiën van de kapel rekening en verantwoording af te leggen. Daarvoor gebruikt zij een kasboekje, waar inkomsten en uitgaven streng gescheiden geboekt worden. Maar in het jaar 2002 vernielden onverlaten de offerblok. Nu er daarom geen inkomsten meer geboekt kunnen worden, laat Els de boekhouding maar achterwege. Ze koopt af en toe zelf een bloemetje. Of ze kijkt kort na Allerzielen de verkoopster van het bloemenstalletje van Van Eck bij het kerkhof eens vriendelijk aan. En ze krijgt vervolgens gratis een paar mooie potten met chrysanten mee.

Noveenkaars

In de kapel moet dag en nacht een kaars branden, vindt Els. En zij niet alleen. Want Toos, ook bewoonster van de Kapellerlaan brengt daarom regelmatig een rode noveenkaars, die dan weer een week of eigenlijk negen dagen brandt. Als Els in de kapel bezig is, komt er vaak iemand bij staan voor een praatje. Dat is mooi, dat je dat doet, zeggen ze dan. Maar daarna komen de verhalen over hun verdriet. Ik heb al heel wat ellende van die mensen aangehoord.

Maria

Aanvankelijk had ik onder het kruisbeeld een beeld van Maria neergezet. Mijn kapelletje ligt immers op de weg naar de kapel van Maria in 't Zand.

Rector Weerkamp van de Kapel in 't Zand, die de zeggenschap over de kapel heeft, was daar niet enthousiast over. Ik moest Maria er maar uithalen, zei hij streng. Het is een Kruiskapel en die moet je zo houden.

Nu heb ik in een hoekje een klein Mariabeeldje gezet. Ik denk, dat dat wel zal mogen.

Ben Brader

Veldboeketje

Kruisen en kapellen hebben in de loop der eeuwen vele schrijvers, dichters en troubadours geïnspireerd. In de vaste rubriek 'Veldboeketje' ruimen wij een plekje in voor een romanfragment, gedicht, liedtekst, legende of enkele spreuken; geïnspireerd op de ontelbare monumentjes van vroomheid in het Limburgse landschap.

Deze keer een gedicht uit de bloemlezing 'Limburg, landschap & letteren', die in 2006 door de stichting Achterland uit Zeist werd uitgegeven.

Foto: Jan Jansen

Heuvelland

**Het is het landschap
dat zo uitdagend
stil geworden is.**

**Het zijn de steilwanden
die zwijgen, de modder
die zich verplaatst.**

**Het is het vakwerk
in symbiose tussen
helling en dal.**

**Het is de veldkapel
die biddend uitziet
over de gelovigen.**

**Het is het wegwijk
alleen gelaten
op mijn weg te gaan.**

Ruud Offermans

*Kent ook u teksten (romanfragmenten, gedichten, liedteksten, legenden of spreuken), die volgens u in deze rubriek thuishoren?
Stuur ze – mét bronvermelding – op naar **Wiel Oehlen, Swier 47, 6363 CL Wijnandsrade.***

Lourdesgrotten en Kloostertuinen

Gezien het 150 jaar geleden is dat de H. Maagd Maria op 11 februari 1858 voor het eerst verscheen aan de veertienjarige Bernadette Soubirous te Lourdes, is het passend aandacht aan de Limburgse Lourdesgrotten te besteden. In 1880 bestond in Limburg al de gewoonte om met name in kloostertuinen een Lourdesgrot te plaatsen. Een grot sloot aan bij de romantische tuinaanleg van die dagen. Doorslaggevender was, dat het geloof verlangt naar zichtbare uitdrukkingen: niet alleen de kapel, maar het gehele klooster en ook de tuin worden gesierd met religieuze uitingen.

Bedevaarten

De kloosterlingen mochten toen der tijd in het algemeen geen verre bedevaarten maken. Zo kwam een Lourdesgrot in een tuin enigszins tegemoet aan het verlangen om op bedevaart naar Lourdes te gaan.

O.L. Vrouw van Lourdes is nog altijd algemeen bekend bij de Limburgse katholieken, want een bedevaart naar Lourdes is nog steeds een veel voorkomend gebeuren en die devotie is in geheel Limburg zichtbaar geworden in allerlei uitingen van verering van O.L. Vrouw van Lourdes.

Het is niet van belang of het om een beeld, een grot, een kapel of een nis gaat. Als een bedevaartganger van weleer bij het zien van O.L. Vrouw van Lourdes maar opnieuw wordt gesterkt

in de te Lourdes ondervonden troost en kracht.

In een vorig nummer van dit tijdschrift sprak Koos Swinkels over de geschiedenis van de Venrayse Lourdesgrotten, die een positieve wending kreeg door particulier initiatief, waardoor een verwaarloosd geraakte grot in een voormalige kloostertuin een hernieuwde plaats van devotie werd.

Overzicht

Ondergetekende heeft in 1995 getracht een overzicht te geven van de openbare Lourdesgrotten in Limburg en vraagt zich af hoeveel Lourdesgrotten in toenmalige kloostertuinen nu nog bestaan? Natuurlijk is het onvermijdelijk dat kloosters die door religieuzen opgegeven moeten worden, wegens

de nieuwe bestemming van aanzicht veranderen inclusief de tuinen. Er zou een artikel te schrijven zijn over de inmiddels verzezen monumentjes in het Limburgse land die verwijzen naar kloosters en kerken van weleer. Schrijver dezes is een voorstander van het behoud van godsdienstige oorspronkelijke tekens en dat zou dan ondermeer een Lourdesgrot kunnen zijn. Een klooster is in de eerste plaats een oord van gebed en die waarde blijft behouden door een bidplaats te handhaven. Het is zinvoller bijvoorbeeld, dat een St. Anna-nis ter plaatse herinnert aan een verdwenen St. Annakerk dan een of ander versieringselement van de afgebroken kerk zonder geloofsinhoud.

Lourdesgrot Houstraat Klimmen

Lourdesgrot Tuin Hotel De Abdij Horn

Verdwenen grotten

Welke grotten zijn waarschijnlijk sinds het overzicht van 1995 verdwenen? De volgende komen daarvoor ondermeer in aanmerking:

- Baarlo:** H. Jozef
- Baexem:** Mariabosch
- Belfeld:** H. Theresia
- Borgharen:** Missiecentrum
- Cadier en Keer:** Blankenberg
- Grathem:** Mariaklooster
- Griendtsveen:** Huis van de H. Catharina
- Houthem:** Verzorgingshuis Vroenhof
- Kerkrade:** Klooster Holz
- Klimmen:** H. Jozef
- Maastricht:** Grote Gracht
- Maastricht / Heer:** Opveld
- Montfort:** Zusters van de Godd. Voorzienigheid
- Mook:** Medische Missiezusters
- Roggel:** Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid
- Ryckholt:** Immaculata
- Schaesberg:** Zusters H.H. Harten van Jezus en Maria
- Schimmert:** Ste Marie
- Sittard:** Watersley
- Tegelen:** Nieuwe Munt
- Venlo:** zowel Maria Auxiliatrix als Albertushof.

Hieraan zouden toegevoegd kunnen worden

- Nuth Reymersbeek:** nis met Lourdesbeeld
- Meersen:** Proosdijpark beelden uit de voormalige Lourdesgrot
- Helden/Panningen:** Lourdeskapelke in de slotmuur
- Tienray:** St. Joseph, grotkapelletje
- Molenhoek:** Lourdesbeeld in een houten nis bij de Passionistinnen

Tegenwoordige Lourdesgrotten in Limburg, die teruggaan op een voormalig klooster

- Wijnandsrade:** de grot bij de motte naast het kasteel (herplaatst)
- Baexem op de Baronsberg:** Beide het werk van de Jezuïeten
- Kerkrade Kaalheide**
- Hoensbroek Mariarade** Beide het werk van de Conventuelen
- Eijsden:** de grot bij het gemeentehuis herinnert aan de aanwezigheid van Ursulinen aldaar
- Kessel Neerhof:** herinnert aan de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid
- Merkelbeek:** herinnert aan de Zusters van het Kostbaar Bloed
- Simpleveld:** herinnert aan de Paters van de H.H. Harten van Jezus en Maria.
- Reuver:** de grot in de tuin van het voormalig H. Hartklooster is een dankbetuiging van Duits-Joodse vluchtelingen
- Munstergeleen:** in hoeverre de recentere grot bij het geboortehuis van de heilige Karel Houben in een kloostertuin staat, valt moeilijk te zeggen al behoort dat geboortehuis met omgeving tot het bezit van de Passionisten.

Kortom de huidige Lourdesgrotten in Limburg gaan grotendeels terug op het initiatief van leken. De kloostergrotten zijn merendeels verdwenen tezamen met de kloostergebouwen, al vormt de genoemde Venrayse kloostergrot een gunstige uitzondering.

Bedevaartplaatsen

Naar de uitgave "Bedevaarten in Nederland, deel 3: Limburg" bezit het bisdom Roermond de volgende bedevaartplaatsen van O.L. Vrouw van Lourdes:

- Cadier en Keer Missiehuus**
- Chèvremont Parochiekerk**
- Hoensbroek Mariarade**
- St. Pieter Maaszicht**
- Merkelbeek Oude kerk**
- Tienray Parochiekerk**
- Weert Moesel**
- Valkenburg Cauberg**

Die van Cadier en Keer, Hoensbroek en Merkelbeek gaan terug op het werk van religieuzen. Het behoud van de grot te St. Pieter is te danken aan de Ursulinen die aldaar jarenlang werkzaam waren. Enkel de grot van Cadier en Keer ligt heden ten dage nog in een gave kloostertuin.

Ten slotte

Men moet ook niet veronderstellen dat alle kloostertuinen een Lourdesgrot bezitten. Zo kennen de Redemptoristen de Mariaverering van O.L. Vrouw van Altijd durende Bijstand en gaat naar deze verering alle aandacht uit. Bij Benedictijnen ligt het accent op het zingen van de lof Gods en daardoor staan speciale devoties aldaar wat op de achtergrond.

Nieuwe religieuze bewegingen zullen uiteraard meer eigentijdse vormen van Mariaverering verkiezen. Ook is bij deze niet zozeer gesproken over de nog bestaande Lourdesgrotten in kloostertuinen, daar de bedoeling van deze tekst ligt in het stilstaan bij het gegeven dat vele Lourdesgrotten in kloostertuinen in een tijdsbestek van tien jaar verdwenen zijn.

Tijdsomstandigheden vallen moeilijk te keren, maar een positieve reactie op het juiste moment kan het behoud van een religieus monument mogelijk maken zoals het herstel van de Lourdesgrot van Venray bewezen heeft.

Lambertus Moonen

Een nieuw kapelletje in Herten

Op de splitsing van de Hertenerweg en het Hondenbergje te Herten staat bijna, zo lijkt het althans, van de ene dag op de andere een kapelletje. De ruwbouw is in enkele dagen gerealiseerd, maar er ging wel wat langere voorbereiding aan vooraf.

Santiago

“Alles viel zowat als vanzelf op z'n plaats, iedereen die het hoorde was meteen enthousiast, stenen, cement en leien werden spontaan om niet toegezegd door de leveranciers”.

Aan het woord zijn de heer en mevrouw Clout van de Hertenerweg 5 te Herten. Zij wonen hier sinds 2000. Het 'punttuintje' bij hun huis lijkt gereserveerd te zijn voor dit fraaie kapelletje. Een mooiere plek kan men zich nauwelijks wensen; al van ver in het zicht, komend vanaf de “Rooi Brök” en gelegen aan de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Het ligt dus voor de hand dat het kapelletje is toegewijd aan St. Jacobus.

Aanvankelijk gingen de gedachten van de initiatiefnemers uit naar het plaatsen van een wegkruis. Echter op het eind van het Hondenbergje staat al een kruis, dus lag een kapel meer voor de hand. In Herten zijn bovendien de kapellen ver in de minderheid.

Flyer

In een goed verzorgde flyer zeggen de heer en mevrouw Clout, dat ze graag willen dat deze kapel een deel wordt van de buurt en dat iedereen ze als iets eigens gaat ervaren. Om dit te onderstrepen kan men deelnemen in de kosten van de bouw door een donatie over te maken op het gironummer 2063880 t.n.v. W.J. Clout te Herten.

Het type kapelletje is geïnspireerd op een wegkapelletje te Nuth. Architect Jac Schoenmakers uit Herten maakte de tekening. De hardstenen boog werd gemaakt door de firma Utens uit Echt. In de kapel komt straks een beeld te staan van St. Jacobus. Het keramische beeld werd gemaakt door de initiatiefnemer de heer Clout.

De inzegening zal plaats hebben op een nader te bepalen tijdstip, dat via de pers bekend gemaakt zal worden. Hiervan zal t.z.t. verslag worden gedaan in “Kapellen en Kruisen”.

Harrie Knoors

Faits divers

Opgeknapt Mariakapelletje Wolder ingezegend

Op het hoogfeest van Maria Tenhemelopneming (op 15 augustus) werd in de Maastrichtse wijk Wolder in de opgeknapte Mariakapel een nieuw Mariabeeld ingezegend. Het kapelletje staat er sinds 1947. Regelmatig werden de Mariabeelden er gestolen. Dit jaar namen enkele Woldenaren het initiatief om hun kapelletje op te knappen en het Mariabeeld beter tegen diefstal te beveiligen (bron: De Sleutel, Jaargang 34, nummer 9, september 2007).

Nieuw kruis terug op oude plek

Tot het eind van de jaren zestig van de vorige eeuw werd het centrum van het Zuid-Limburgse Simpelveld gemarkeerd door een vier meter hoog wegkruis. Het imposante kruisbeeld stond tegen de voorgevel van het toenmalige café 't Poortje, maar is bij een straatverbreding verwijderd en spoorloos verdwenen. Sinds 1 september jl. heeft het centrum van Simpelveld zijn wegkruis weer terug. Op de hoek Markt-Dorpstraat staat een (wat kleinere) replica, die door heemkundevereniging De Bongard – bij gelegenheid van het vierde lustrum – aan de plaatselijke gemeenschap is geschonken.

“Kapellen en Kruisen” krijgt ISSN's

Op verzoek van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg zijn aan het periodiek “Kapellen en Kruisen” ISSN-aanduidingen toegekend. Het International Standard Serial Number is een uniek en internationaal erkend nummer om titels van seriële publicaties te kunnen identificeren. Dit nummer vergemakkelijkt de uitwisseling van informatie tussen uitgevers, distributeurs, boekhandels, bibliotheken en hun gebruikers.

Een ISSN bestaat als regel uit 8 cijfers (7 cijfers en een controle-getal) en wordt met voorlooptekst en koppelteken voor “Kapellen en Kruisen” als volgt gepresenteerd: ISSN 1875-1644 (voor de gedrukte versie) en ISSN 1875-1652 (voor de versie on line).

Vervallen kapellen

In het kader van de subsidieregeling “Vervallen kapellen” is bij de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg door een zestal Midden- en Noord-Limburgse organisaties een aanvraag

ingediend voor een bijdrage in de restauratiekosten van een vervallen kapel.

Voor onderstaande kapellen is een aanvraag ingediend:

Mariakapel - **Linne**

Kapel Rijksweg - **Hamert (Arcen)**

Lambertuskapel - **Reuver**

Nepomucenukapel - **Thorn**

Houbenkapelke - **Leveroy**

Mariakapel Meerlo - **Wanssum**

Tezamen met deskundigen van de Monumentenwacht worden deze aanvragen thans beoordeeld. Omdat niet alle gevraagde gegevens waren ingezonden, is aan enkele aanvragers inmiddels verzocht om aanvullende informatie.

De rijdende rechter en het wegkruis in Brunssum

Op de hoek van de Schepenstraat en de Clercstraat in Brunssum staat sinds 1981 een wegkruis. Het honderd jaar oude gietijzeren kruis staat op een gemetselde sokkel met daarachter een taxushaag. Dit kruis werd de inzet van een geding, waarbij de Rijdende Rechter een oordeel zou moeten uitspreken.

Een van de inwoners van de Clercstraat had de Gemeente Brunssum gevraagd om een afrastering te plaatsen rond het tegenover zijn huis gelegen grasveld. Dat grasveld is een hellend vlak en een rollende bal met daarachter rennende kinderen kan gemakkelijk op de straat terecht komen.

De Gemeente plaatste daarom begin 2006 een hekwerk, maar deed dat niet zo handig. Het kruisbeeld kwam net binnen het afgerasterde gebied te staan, waardoor het door de kinderen al snel benut werd als kapstok en erger.

Buurtbewoners vonden dat ongepast en vonden bovendien de plaats van het kruis juist achter het hek buitengewoon lelijk.

De Gemeente, i.c. wethouder Geurts besloot op zijn schreden terug te keren en het hek zou een stuk teruggeplaatst worden. Het speelterrein zou daardoor weliswaar iets verkleind worden, maar het kruis stond dan tenminste weer vrij.

Maar dat was niet naar de zin van de buurtbewoner: het speelveld even verkleinen, kan dat zo maar ?

De Rijdende Rechter werd ingeschakeld en die had zijn oordeel snel klaar: de eiser, zijnde de buurtbewoner werd in het ongelijk gesteld en het hek zal verplaatst worden zodanig, dat het kruis weer buiten het hek komt te staan.

De rechter overwoog in zijn vonnis onder meer:

“Het behoud van een dergelijk veldkruis, op een plek die recht doet aan het cultuurhistorische en religieuze belang daarvan, kan immers wel degelijk worden aangemerkt als een doeleinde van openbaar nut.”

De Brunssumse kruisen en kapellenwereld, die deze zaak steeds nauwlettend gevolgd had, was in de personen van Ed van Gelder en Frans Cals bij de zitting aanwezig.

J.J.